

کیفیت نهادی، قیمت نفت و رشد اقتصادی در ایران: رویکرد رگرسیون انتقال

ملایم

زینب یادگار^۱

دانشجوی دکتری اقتصاد پولی دانشگاه شیراز، gh.yadegar@hotmail.com

چکیده - قیمت نفت یکی از متغیرهایی است که بر اقتصاد همه کشورها اعم از صادرکننده و واردکننده نفت تأثیر می‌گذارد. به همین جهت، بررسی تأثیر قیمت نفت بر اقتصاد کشورهای صادرکننده نفت که در آن، درآمد حاصل از صدور نفت به عنوان موتور محرکه اقتصاد شناخته می‌شود، ضروری است. همچنین یکی از متغیرهای مهم و تأثیرگذار بر روابط اقتصادی به خصوص در کشورهای در حال توسعه کیفیت نهادی است. هدف این تحقیق بررسی تأثیر کیفیت نهادی بر رابطه میان قیمت نفت و رشد اقتصادی در ایران است و به همین منظور از الگوی رگرسیون انتقال ملایم (STR) در بازه زمانی ۱۳۶۷-۱۳۹۶ استفاده شده است. نتایج الگوی رگرسیون آستانه‌ای نشان می‌دهد که رابطه قیمت نفت و رشد اقتصادی در دو رژیم با حد آستانه کیفیت نهادی با هم متفاوت است.

کلید واژه- ایران، رگرسیون آستانه‌ای، کیفیت نهادی، نفت.

اما کشورهای صادر کننده نفت نیز همانند کشورهای مصرف کننده نفت از عواقب و اثرات بحران‌های نفتی در امان نیستند. افزایش قیمت نفت در کشورهای صادر کننده آن سبب تحریک هر دو طرف عرضه و تقاضا می‌شود، اما به دلیل سیستم‌های حمایتی در بخش انرژی در برخی کشورها تنها تحریک کننده طرف تقاضاست. افزایش ناگهانی قیمت نفت تأثیرات مهمی (ترقی سطح قیمت‌های افزایش واردات و ایجاد بیماری هلندی) در اقتصاد این کشورها می‌شود. کشورهای صادر کننده نفت با وجود ثروت طبیعی فراوان و درآمدهای کلانی که از این منبع به دست می‌آورند، هنوز به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه دست نیافته‌اند (آکانی^۲، ۲۰۰۷).

کشورهای صاحب منابع نفتی از جمله ایران ثروت هنگفتی را از افزایش قیمت نفت در چند دهه اخیر به دست آورده‌اند. مطالعات صورت گرفته در کشورهای صاحب منابع نفتی در حوزه آمریکای شمالی، شمال اروپا و خاورمیانه نشان می‌دهد که درآمد حاصل

۱- مقدمه

تغییر قیمت نفت بر همه کشورهای اعم از صادرکننده و واردکننده نفت تأثیر می‌گذارد. اما این تأثیرات قیمت در کشورهای صادر کننده و وارد کننده نفت با هم یکسان نیست و تفاوت دارد. مطالعات انجام گرفته در زمینه بررسی اثرات نوسانات قیمت نفت بر متغیرهای اصلی اقتصاد کلان، از جمله تولید ناخالص داخلی، اشتغال، سرمایه گذاری و عرضه پول، بیش تر در کشورهای واردکننده نفت انجام شده است که نتایج تجربی به دست آمده از آن‌ها نشان می‌دهد که افزایش قیمت نفت، عامل اصلی بروز رکودهای اقتصادی در این کشورها بوده در صورتی که کاهش قیمت نفت نقش کوچکی در رونق‌های ایجاد شده داشته است همچنین آن‌ها از مطالعات خود نتیجه می‌گیرند که رابطه نامتقارن بین قیمت نفت و فعالیت‌های اقتصادی این کشورها وجود دارد (براون و یوسل^۱، ۲۰۰۲).

² Akanni

¹ Brown & Yucel